VOORWOORD

Bij het lezen van deze scharrelaar is het voorjaar alweer verleden tijd. Er is weer veel werk verricht voor de natuur.
De nestkastcontroleurs en de ringers zijn weer heel druk geweest. Maar ze hebben ook volop kunnen genieten van de vele nestjes en jonge vogels. Want het is toch altijd bijzonder mooi om een groepje kinderen mee te nemen om de nestjes te bekijken. Geweldig om te zien hoe de kinderen genieten van een nestje jonge vogels.
Ik denk dat met nog een aantal controleurs extra die ook met kinderen het bos in gaan, we nog veel meer kinderen de liefde voor de natuur kunnen bij brengen.

Ook de andere werkgroepen zijn druk bezig. De planten werkgroep heeft alweer vele soorten zien groeien en bloeien.

De vereniging is ondersteunend geweest bij de Aalstal in IJhorst. Gerard is hier erg druk mee geweest.
Ook wordt er weer veel werk gedaan om een aantal vogelsoorten extra te ondersteunen.
Voor de vlinderwerkgroep komt de mooiste tijd nog, ik hoop dat die ook weer veel kunnen genieten in het veld. En voor Michiel Poolman, veel succes als nieuwe coördinator van de werkgroep.

Maandagavond 2 Maart was weer onze jaarlijkse ledenvergadering. Gelukkig zijn we als bestuur nu weer volledig en hoop dat Mirjam een goede tijd in het bestuur zal hebben.
Het is dan terugkijkend op het afgelopen jaar altijd goed om te zien wat er door de vele vrijwilligers voor de vereniging en het allerbelangrijkste voor de natuur gedaan is .
Tijdens de vergadering wordt nog even zorgvuldig teruggekeken, of er nog ergens een punt of komma in beleid of statuten niet deugt (ondanks dat die in het verleden door diverse leden met zorg zijn samengesteld) of verbetert kan worden. Dit is niet erg als de andere dagen van het jaar maar de aandacht voor de natuur de overhand krijgt .

Ook wil ik nog even de aandacht vragen voor de vrijwilligersdag van 5 september (zie meer hierover verderop in de Scharrelaar). Het bestuur hoopt dat veel vrijwilligers hier gebruik van gaan maken en genieten.
Het is dan ook een stukje dank en waardering voor de inzet in de rest van het jaar.

Tot slot veel natuurplezier de komende zomer en tot ziens op de volgende activiteiten en contactavonden. Je kunt de redactie en lezers veel plezier doen met een artikel in de volgende Scharrelaar.

Jan Vos, voorzitter

05-09-2015	Vrijwilligersdag
07-09-2015	Ledencontactvergadering bij Kroko Multipunt, Heerenweg 42 IJhorst. Presentatie Dhr. Dekker over Orchideeën.
19-09-2015	Heidezuivering
02-11-2015	Ledencontactvergadering bij Kroko Multipunt, Heerenweg 42 IJhorst. Presentatie over de Wadden

JEUGDAGENDA

22-08-15	Waterbeestjes zoeken. Aanvang 13.30 uur. Plaats wordt nog bekend gemaakt. Niet leden betalen € 1.
19-09-15	Heidezuivering. Aanvang 9 uur. Plaats wordt nog bekend gemaakt.
10-10-15	Paddestoelenexcursie en daarna gaan we broodjes bakken bij de vuurkorf. Inforuimte SBB aan de Vijverweg. Aanvang 13.30 uur. Niet leden betalen € 1.
07-11-15	Landelijke natuurwerkdag. Inforuimte SBB aan de Vijverweg. Aanvang 09.00 uur.
21-11-15	Timmermiddag. Inforuimte SBB. aan de Vijverweg. Aanvang 13.30 uur. Niet leden betalen € 2,50
09-01-16	Spel en film. Uitdelen programma 2016. Inforuimte SBB aan de Vijverweg. Aanvang 13.30 uur. Niet leden betalen € 1

JEUGDHOEKJE

Uiltjes timmeren

Het was even schrikken voor Arnold Lassche, want even een lezing geven over uilen en roofvogels voordat ze een uiltje gaan timmeren. Er waren ongeveer 60 kinderen, dan weet je dat je in ieder geval een goede opkomst hebt. Arnold wist de kinderen dan ook boeiend te vertellen over de uilen en roofvogels, aangevuld met prachtige foto's.

Veel weetjes over gedrag en leefwijze werden de kinderen vertelt, die meestal ademloos luisterden.

Na de pauze waarin ze getrakteerd werden op limonade konden de kinderen met hun handen aan de slag.

Jaap had dit mooi voorbereid, zodat ze allemaal een stammetje,oortjes en oogjes bij hem konden halen, om zo een prachtig uiltje te timmeren.

Gelukkig was het prachtig weer zodat ze ook hiermee naar buiten konden.

Na afloop mochten ze de uilen mee naar huis nemen. Na Arnold bedankt te hebben voor de lezing, konden we terug zien op een geslaagde middag

Natuurwerkgroep .
J. Vos.

STAPHORSTER MARKT

Wij stonden zoals elk jaar weer met een kraam op de Staphorster markt om onze vereniging te promoten en te laten zien wat zoal onze doelstellingen en activiteiten zijn, om zo nog meer liefde en begrip te kweken voor de mooie flora en fauna in onze regio. Het blijkt ook aan het bezoek aan de kraam van jong en oud in een behoefte te voorzien. Met deze belangstelling is ons doel enigszins bereikt. Dus tot ziens op de volgende Staphorster markt.

Jannie, Niek, Roelof.

VELDWAARNEMINGEN

Datum	Soort:	Plaats:	Waarnemer(s)
Vogels:			
14-12-2014	Groene Specht	Bosw. Staphorst, Vijverweg/Gorterlaan	Klaas Dozeman
09-02-2015	IJsvogel	Staphorst, Geerlingsland / Rienkskanaal	Henk Dunnink
11-02-2015	Houtsnip	Bosw. Staphorst, vak 50	Gerrit Jan Timmer

Datum	Soort:	Plaats:	Waarnemer(s)
18-02-2015	Grote Zilverreiger 18 exempl.	Rouveen, naast Klooster-kooi in 2 weilanden	Peter Hulst
18-02-2015	Raaf (2 exempl)	Bosw. Staphorst Vijverweg	Vrijwilligersgroep SBB
27-02-2015	Zwarte Specht 2 ex. + Groene Specht	IJhorst, Heerenweg 18a	Fam. A. Muller
01-03-2015	Goudvink (paartje)	IJhorst, Landgoed Roo	Harry van Wijk
02-03-2015	Scholekster 1 ex. Wulp 3 exempl. Kievit 10 exempl.	Meppel, Vaartweg	Anton Schuring
08-03-2015	Zwarte Roodstaart	Staphorst, Ebbbinge Wubbenlaan	Fam. H. Mussche
11-03-2015	Zwarte Specht	Bosw. Staphorst, Zwarte Dennen	Harry van Wijk
11-03-2015	Roodborsttapuit	Bosw. Staphorst Vijverweg/Gorterlaan	Gerrit Jan Timmer
15-03-2015	Witte Kwikstaart	IJhorst, Heerenweg / Bakkerslaan	Harry van Wijk
17-03-2015	Tjiftjaf (gehoord)	Bosw. Staphorst 4 Bergen	Harry van Wijk
19-03-2015	Tjiftjaf (gehoord)	Dickninge	Plantenwerkgroep
24-03-2015	IJsvogel	IJhorst, Wiekerwal	Gerrit Stapel
25-03-2015	Goudvink (paartje)	Staphorst, Pr. Beatrixstr.	Henk Wind
26-03-2015	Ruigpootbuizerd	Staphorst, Pr. Beatrixstr. In grasland achter huis	Henk Wind
03-04-2015	Roerdomp (restanten gevonden)	Olde Maten, Reeënspoor	Arjen Huls
05-04-2015	Zwarte mees 1e ei	BWS, nk 006- 1306	Thijs Tuin
06-04-2015	Geoorde Fuut 2 ex.	Staphorst, Conradplas	André Huls
06-04-2015	Boomklever 1e ei Pimpelmees 1e ei	IJhorst, Vossenb.nk4 IJhorst, Vossenb. nk 1	Harry van Wijk
10-04-2015	Putter	IJhorst, Heuvellaan	Fam. Van Lubek

Datum	Soort:	Plaats:	Waarnemer(s)
11-04-2015	IJsvogel 2 exempl.	Staphorst, Rienkskanaal	Henk Dunnink Albert Lier

12-04-2015	Kleine Bonte Specht	Bosw. Staphorst, vak 50	Gerrit Jan Timmer
12-04-2015	Tapuit	Meppel, Oeverlandenweg	Gerrit Jan Timmer
12-04-2015	Zwartkop	IJhorst, Heuvellaan 2	Fam. Van Lubek
13-04-2015	Bonte Vliegenvanger (4 exempl.)	Bosw. Staphorst bij nk 503, 528, 557 en 574	Harry van Wijk
18-04-2015	Putter (paartje)	IJhorst, Dennenlaan 3	Jaap Padding Harry van Wijk
19-04-2015	Beflijster	Staphorst, Pr. Beatrixstraat	Henk Wind
19-04-2015	Veldleeuwerik	Meppel, Oeverlandenweg	Gerrit Jan Timmer
20-04-2015	Bonte Vliegenvanger paartje	IJhorst, Heuvellaan 2	Fam. Van Lubek
21-04-2015	Geelgors (spannetje)	Staphorst, Postweg	Henk Dunnink
22-04-2015	Appelvink 4 exempl.	IJhorst, Heuvellaan, drinkend bij de vijver	Fam. Van Lubek
22-04-2015	Roodborsttapuit	Staphorst, Staphorster Kerkweg	Jan Huls

Datum	Soort:	Plaats:	Waarnemer(s)
26-04-2015	Bonte Vliegenvanger 1e ei	Bosw. Staphorst, vak 60 Nestkast 020 – 0875	Fam. Van Lubek
27-04-2015	IJsvogel	Staphorst, Dekkersland / Buitenmiddenweg	André Huls
30-04-2015	Gele Kwikstaart	Punthorst, Keppelweg	Gerrit Jan Timmer Berend Witte
Begin mei	Raaf	Bosw. Staphorst, 4Bergen	Jaap Huiskes
02-05-2015	Zwarte Roodstaart	Staphorst, Industrieweg	Gerrit Jan Timmer

06-05-2015	Putter	Punthorst, Kanlaan	Gerrit Jan Timmer
07-05-2015	IJsvogel	Staphorst, Rienkskanaal t.h.v. Geldgiersweg	André Huls
07-05-2015	Appelvink	Bosw. Staphorst, Gorterlaan	Gerrit Jan Timmer Berend Witte
07-05-2015	Gierzwaluw 4 ex.	Staphorst, Schemperserf	Jan Dunnink
08-05-2015	Wielewaal (gehoord)	Ommerschans	Jan van Marle

Datum	Soort:	Plaats:	Waarnemer(s)
08-05-2015	Tapuit (6 exempl)	Staphorst, Scholenland	Jan Huls
09-05-2015	Koekoek (gehoord)	IJhorst, De Vledders	Arend Muller
14-05-2015	Lepelaar	Rouveen, Stadsgaten	Jan Dunnink
15-05-2015	Patrijs (2 exempl.)	Staphorst, Gorterlaan	Jan Huls
15-05-2015	Koekoek (gehoord)	IJhorst, De Vledders	Jaap Huiskes
15-05-2015	Sprinkhaanzanger (gehoord)	IJhorst, De Vledders	Jaap Huiskes
18-05-2015	Raaf (3 exempl.)	Bosw. Staphorst, vak 49	Harry van Wijk

Zoogdieren:			
27-02-2015	Eekhoorn	Bosw. Staphorst, vak 6. Gezien bij een nest	Berend Witte
21-03-2015	Wezel	Staphorst, Oosterparallelweg	Gerrit Jan Timmer
09-04-2015	Eekhoorn	IJhorst, Landgoed Roo	Harry van Wijk
21-04-2015	Wezel	Staphorst, Achthoevenweg Pieter Zand	Henk Dunnink
Vlinders:			
08-03-2015	Kleine Vos	IJhorst, Dennenlaan 3	Harry van Wijk
08-03-2015	Citroenvlinder	IJhorst, Volkstuin	Harry van Wijk
08-03-2015	Citroenvlinder	Staphorst.	Fam. Timmer

Datum	Soort:	Plaats:	Waarnemer(s)
08-03-2015	Citroenvlinder 21 ex.	Om Meppel	Anton Schuring
08-03-2014	Citroenvlinder 4 ex. Gehakkelde Aurelia	Balkbrug, Iepenlaan	Fam. J. Paasman
08-04-2015	Dagpauwoog	Meppel, begraafplaats	Jaap Padding Harry van wijk
09-04-2015	Oranjetipje	IJhorst, Dennenlaan 3	Jaap Padding Harry van Wijk
13-04-2015	Oranjetipje	Balkbrug, Haardennen	Jan van Marle
15-04-2015	Groentje (3 exempl.)	BWS, Zoere Grachten	Anton Schuring
18-04-2015	Blauwtje	Dickninge, Tolhek	Harry van Wijk
19-04-2015	Bonte Zandoog	Meppel, begraafplaats	Harry van Wijk Jaap Padding
Planten:			
Januari 2015	Camelia, bloeiend met 9 bloemen	IJhorst, Heerenweg 18a In de tuin	Fam. Muller
02-03-2015	Speenkruid bloeiend	Meppel, Oosterboer	Anton Schuring
14-04-2015	Bosanemoom	Punthorst, Keppelweg	Gerrit Jan Timmer
22-04-2015	Brem (bloeiend)	BWS, Vijverweg	Gerrit Jan Timmer
Amfibieën / Reptielen			
24-03-2015	Kikkerdril	Meppel, Reestdal	Anton Schuring
15-04-2015	Adder	BWS, Ganzeplas	Anton Schuring
11-05-2015	Adder	Balkbrug, De Poele	Jan Paasman

Bijzondere vlinder.
Op 18 maart 2015 zag Martijn Bunskoek in “Vipera verband”nabij de Sterkensweg/Kievietshaar de Oostelijke Vos. Michiel Poolman zag deze vlinder een week later op dezelfde plek, de vlinder is erg plaatstrouw.

Oostelijke vos is een zeer zeldzame soort uit het verre Rusland, die vorig jaar een grote invasie kende in ons land. Het exemplaar in de boswachterij heeft overwinterd en is net uit de winterrust ontwaakt. Deze vlinder is vorig jaar dus ergens in Rusland of nog verder uit een pop gekropen, erg bijzonder!

ALS EEN HERDER IN DE VELDEN VAN DE KOP

Soms heb je van die wandelingen waar geen eind aan hoeft te komen. Alles om je heen klopt. We beleven een bijzonder najaar. Aangename temperaturen en de zon gaat de ene dag nog mooier onder dan de andere, in vuur en vlam op weg naar midwinter.
Ik hou van deze tijd met zijn lage zon en langgerekte schaduwen. De bomen staan er in al hun naaktheid en geen noest of nerf blijft verborgen.
Ongemerkt ben je kilometers verder omdat je geheel opgaat in de wisseling van de kleuren. De warme vergulde tinten van het laatste blad, de rietvelden die het nog eenmaal uitjubelen alvorens de pluimen zich buigen voor de rietsnijder….. zacht wuivend brengen zij een afscheidsgroet in het avondlicht.

Verderop klinkt het luide gekras van een groep aalscholvers die langs de oevers van het luwe en stille trekgat een rustplek zoeken.

Ze trekken mijn aandacht.
Honderden watervogels in vele soorten dobberen sluimerend op het gladde wateroppervlak.
De zon kan maar geen afscheid van deze dag nemen en ik ook niet. Okergeel gaat over in oranjerood om te eindigen in een vlammende horizon. Zo dicht bij huis en toch zo ver verwijderd.
Langzaam maar zeker geeft het fraaie licht zich gewonnen en ontwaakt het grijze schemer.

Ik berg mijn camera op, neem plaats op een gammel bankje en geniet van het schouwspel in het lange trekgat voor mij dat aan weerszijden omzoomd is met bomen en struikgewas en ergens ver weg, diep landinwaarts eindigt.

Mijn aandacht wordt getrokken door witte flikkeringen in de lucht aan het eind van het gat. Ik heb altijd zo'n 8x20 minikijkertje bij me en zet deze voor mijn ogen. Met open mond en bonzend hart van opwinding ben ik getuige van een uniek schouwspel. Enkele zilverreigers zijn neergestreken en zoeken al slaande met de grote vleugels een plek in de ondiepte. Zo te zien scharrelen er een stuk of vijftien rond, een exotisch sfeertje. Een enkele zwarte aalscholver vliegt nerveus van de ene oever naar de ander, de eenden dobberen rustig voort zonder iets op te merken.

Met dat het schemer toeneemt vult de lucht aan het eind van het trekgat zich met honderden chaotisch door elkaar wapperende vleugels die helder wit afsteken tegen de donker wordende hemel. Zwevend als een vallend blad dalen de zilverreigers af naar het trekgat om dansend in de ondiepte te landen. Ze lijken zich in rijen op te stellen, wat een ongelooflijk schouwspel. Ook de bomen langs de oever vullen zich met deze imposante edele vogels.

http://www.youtube.com/watch?v=EK2IV8H6WC4

Honderden vogels verschijnen aan het uitspansel als komend uit het niets. Geen enkel teken vooraf, geen enkele beweging in de lucht vooraf. Het lijkt erop dat alle zilverreigers uit de Kop e.o. zich hier verzamelen voor een overnachting of de trek naar het zuiden?

Hoe het ook zij, ik voel me als een herder in de velden van Efrata die duizend engelen uit den hoge ziet neerdalen. Ongelooflijk …….. en dit keer is mijn camera niet toereikend. Het is te ver en te donker.
Verdere navraag bevestigde mijn waarneming. Het verschijnsel zal zich vaker herhalen, mits het niet wordt verstoord, tot aan de grote trek. Op een avond zijn er minstens vijfhonderd geteld.
Ik zag er niet veel minder.

Herman Slurink.

PS Bovenstaand filmfragment is gemaakt door Ton Valk in wiens gezelschap ik dit fraais een dag later nogmaals mocht ervaren.

verf nodig ?

PAINTDISCOUNT.NL

VERF
BEHANG
GLAS

Ma. t/m Do.	8.00 - 20.00
Vrijdag	8.00 - 21.00
Zaterdag	8.00 - 18.00

HUGO DE GROOTSTRAAT 7 - MEPPEL - 0522 241005

Biologisch - dynamisch bedrijf

de Zonnehorst

Tuinderij met Boerderijwinkel • Groente - abonnementen • ECEAT Camping

100% Biologische Landbouw en Voeding.

Net buiten het dorp Nieuwleusen, aan **de Evenboersweg in Punthorst** is het biodynamische groenteteeltbedrijf **de Zonnehorst** gevestigd. Een gevarieerd bedrijf met ook veel natuur, bloemen en bijen.

De **uitgebreide boerderijwinkel** biedt een ruime keus aan biologische producten en wekelijks worden er zo'n 300 groente- en fruittassen samengesteld en uitgeleverd op diverse afhaalpunten.

Openingstijden boerderijwinkel:
Woensdag en vrijdag van 09.00 tot 18.00u
Zaterdag van 09.00 tot 13.00 u

Tevens **webwinkel** met thuisbezorging.

Over en rond de tuinderij kan ieder die dat leuk vindt het **1 ½ km lange Zonnehorstpad** wandelen om een mooie indruk te krijgen van het totaal.
Meer informatie en aanmelding abonnementen: www.zonnehorst.nl

Kom eens aan!

Inleverdata kopij:

3 september
5 november.

NIEUWE LEDEN GEVRAAGD!!!

Vanaf 19 jaar is de jaarlijkse contributie 10 euro.
U ontvangt 4x per jaar het verenigingsblad 'De Scharrelaar'.

- Jeugdlid van 8 t/m 18 jaar tegen een jaarlijkse contributie van 10 euro. Hij/zij ontvangt 4x per jaar het verenigingsblad 'De Scharrelaar'.
  En 1x per jaar de Nieuwsbrief met de activiteiten van de jeugdnatuurwacht 'Weer of geen weer'. Hij/zij mag mee met de jaarlijkse Nestkastcontrole.

  Een jeugdlid van 15 t/m 18 jaar mag tevens naar keuze meedoen met de activiteiten van een van de werkgroepen van de Natuurbeschermings-vereniging.

- Is er in het gezin reeds een lid of jeugdlid tegen een jaarlijkse contributie van 10 euro dan kan elk volgende kind jeugdlid worden voor 3 euro per jaar. Hij/zij ontvangt dan niet 'De Scharrelaar'.

Als hij/zij 19 jaar wordt, gaat het jeugdlid automatisch over naar lid à 10 euro per jaar.

Opgever ……..

Nieuw lid/jeugdlid/geschenklid ……..……

Straat en huisnr ……..

PC en Woonplaats ……

Geboortedatum ……

Datum ……

Handtekening ……..

Ouder/voogd ……..

Dit formulier graag zenden of mailen naar:
Ledenadministratie Natuurbeschermingsvereniging "IJhorst-Staphorst e.o."
p/a M.G. Kroonenburg-Kolk
Heerenweg 42, 7955 PE IJhorst
E-mail: G.kroonenburg@natuurbeschermingsvereniging.nl

2E SEIZOEN NESTKAST CONTROLE.

Vandaag,16 April, prachtig weer om de kasten te controleren. Wat ik samen doe met mijn vriendin en met trouwe Oud Duitse herdershond Jari van 5 mnd oud.
We zijn allen goed voorbereid op de teken, die er het hele jaar door zijn. Gladde kleding en charmant de sokken in de broekspijpen, lange mouwen en royaal gesprayd met Deet. Jari heeft een tekenband om.

2 weken geleden met Jan Dunnink de pijpje wat ingekort, die aan sommige nestkasten vast zitten. In het dialect van deze omgeving worden die pijpjes ietsie anders uitgesproken. En 2 nieuwe nestkasten opgehangen. Ben benieuwd of het helpt de ingekorte pijpjes.

Nu alles nog kaal is in bos, zie je de kasten snel. Maar wordt je ook snel afgeleid door vele mooie vogels die je hoort en ziet.
Veel kasten waren al aangekleed met nest materiaal, in sommige eieren.

En treurig.... in een kast zat een meesje zonder kop, wie dat nu eet, alleen een kop eraf?
Zou het dan niet een goed plan zijn geweest om de pijpjes om de pijpjes in te korten? GMEK..

Saskia Gerrits.

VOOR- EN NAJAAR ACTIVITEITEN OP ONS ERF

De echtparen – we noemen ze en Maxi en Mini verschillen lichtelijk van postuur en kunnen elkaar niet uitstaan. Ze wonen nu voor het tweede jaar bij ons en gunnen elkaar het licht niet in de ogen. Soms vechtend, rollebollend en buitelend ze in onze tuin over elkaar heen. Niet één van de partijen blaast de aftocht. Beide partijen zitten vaak op het uiterste van een tak - de beukenbomen ca. 10 meter uit elkaar - zo dicht mogelijk bij elkaar en maar schelden… Zo nu en dan doet één van partijen een aanvalspoging en scheert langs de tegenpartij: de Pica pica's.

Al een aantal jaren woont een paartje eksters op ons erf. Sinds vorig jaar (2014) twee paar en hebben twee bij elkaar staande bomen uitgekozen wat natuurlijk om problemen vraagt. Beide de partijen bouwden een nest voor hun toekomstige kroost. Vanaf het moment dat de beukenbomen volop in blad zit verneem je weinig van hun aanwezigheid. Na verloop van tijd is er weer meer activiteit en zijn er waarschijnlijk jongen geboren. In deze periode laten ze elkaar met rust. Van het paar Maxi hebben we geen jongen kunnen waarnemen. Voortijdig kwam bij het gezin Mini één exemplaar naar beneden; kon niet vliegen en werd direct door een kat belaagd en hebben het jonge afhankelijke ekstertje in veiligheid gesteld: zorgplicht.

Voor het jonge niet vliegvlugge ekstertje heb ik snel een kooitje van ca. 1 vierkante meter gebouwd. Het eerste aangereikte kattenblikvoer moest ik door de strot duwen. Na een paar dagen was het al anders en stond, bij het zien van mij, al te bedelen om eten. Het diertje groeide voorspoedig op en na een paar weken werd de kooi door een ekster bezocht en trok ik de conclusie dat het wel een van de ouders zou kunnen zijn en verschaften het jonge ekstertje, na eerst te hebben geringd, de vrijheid. Mis… mijn conclusie bleek onjuist. Het was een ekster van de familie Maxi die het jonge diertje niet in zijn territorium duldde en onmiddellijk overging tot de aanval. Het diertje verschool zich in de struiken, vloog van boom naar het dak van ons huis en bedelde om eten en at voorzichtig van aan een stok aangereikt kattenvoer. Na één nacht hebben wij haar niet meer getraceerd en geen ekster met een ring waargenomen. Wij trekken de conclusie dat het diertje het helaas niet heeft overleefd.

De hele winter zijn beide paren eksters in onze omgeving aanwezig. Begin maart (2015) begint het paar Maxi vakkundig en vlot met het bouwen van een nieuw en robuust onderkomen. Het oude nest laten ze met rust. Dit in tegenstelling tot het paar Mini: zij gaan over tot restauratie van het oude nest… en het schiet maar niet op. Ze nemen genoegen met een sobere uitvoering van hun nest, met nagenoeg zonder kap met als gevolg dat een paartje kraaien op de loer ligt om het nest over te nemen wat mede door ons toedoen, door in de handen te klappen te verjagen, niet is gelukt.

De storm van 1 april was hevig. Het oude nest van vorig jaar van het echtpaar Maxi kwam als eerste naar beneden gevolgd door het nieuwe robuust gebouwde en gestoffeerde onderkomen. Ook de bewoning van het echtpaar Mini kwam niet ongeschonden uit de storm: er is een gat ingeslagen. Na de storm is het paar direct tot herstelwerkzaamheden overgegaan en inmiddels is het nest gerestaureerd.

Het echtpaar Maxi is een paar dagen totaal van streek maar hebben de draad weer opgepakt. Nu, 6 dagen later!, is het casconest gereed en volgt de stoffering nog.

De ekster behoort tot de kraaiachtigen en is een alleseter - zag ze meikevers uit de grond trekken - en aasopruimer. In het broedseizoen willen ze meer bij uitzondering nog weleens een eitje of een klein kaal jong vogeltje aan hun jongen voeren. Rondom ons huis valt niets van predatie waar te nemen wat uit onderstaande blijkt.

De grootste groep vogels die bij ons vertoeven zijn de huismussen die wij het hele jaar rond elke dag van een paar handjes gemengd graan voorzien. Bij het minste geringste gevaar zoeken ze bescherming en duiken dan massaal de hulststuik in. De huismussen nestelen en broeden bij ons, op geringe hoogte, onder de dakpannen en in een nestkast.

De merel broedde met succes drie keer in de klimop en vuurdoorn. Alle drie broedsel zijn tot een goed einde gebracht. Jonge merels vertoeven de eerste dagen na het uitvliegen laag bij de grond en zijn dan een gemakkelijke prooi voor gedomesticeerde nachtdieren…

Een paartje holenduiven heeft in een speciale holenduifnestkast drie keer gebroed en zes jongen groot gebracht. Het zijn zeer teruggetrokken schuwe vogels die zich bijna niet laten zien. Tegen de tijd dat de jongen volgroeid zijn doen de ouders de nodige moeite om de jongen uit de nestkast te lokken.

Het pimpelmees paartje heeft 11 jongen groot gebracht. De benjamin van het gezin leek het niet te halen en heb deze overgebracht naar een ander nestkast in Carstenbos met soortgenoten die enkele dagen jonger waren om de overlevingskans te vergroten met goed gevolg. De koolmees heeft het dit jaar op ons erf laten afweten en niet gebroed. Maar in de directe omgeving zijn er voldoende kunstholtes (nestkasten) om een keuze uit te maken wat ook is gebeurd.

Half februari laten de holenduiven dit jaar al van zich horen en verkennen de holenduifnestkast. Het lijkt erop dat ze de nestkast wederom als broedplaats hebben uitverkoren. Tot dat een kauwen paartje ter tonele verschijnt. Beide paartjes zijn regelmatig bij de kast waar te nemen. Begin april voeren de kauwtjes nestmateriaal aan. Bij controle van de kast blijkt het nest in vergevorderd stadium te verkeren. De laatste week van april is het rustig rondom de kast en laten de vogels zich amper zien. Op 1 mei worden de holenduiven in de nestkastboom waargenomen en even later brengen ze een bezoek aan en in de nestkast. Korte tijd later komen de kauwtje voor een snel bezoek om daarna direct weer te verdwijnen. Onze waarneming is midden op de dag. Wat er 's morgens bij zonopkomst gebeurt ontgaat ons grotendeels. Na deze waarneming blijft het rustig en blijkt dat de kauwtjes het nest met vijf eieren hebben verlaten: de kast blijft dit jaar leeg.

Beide paren ekster hebben het dit voorjaar moeilijk. Regelmatig doen een paar zwarte kraaien een hevige aanval op het nest van paar Mini; het nest met de summiere overkapping. Ondanks dat beide paren elkaar moeilijk verdragen gaan ze met z'n vieren de kraaien heftig te lijf. Eén kraai gaat halfweg in de nestboom zitten en wordt dan door de vier eksters fel aangevallen. Op dat moment heeft de andere vrij spel om het nest te plunderen: immers er zit bijna geen beschermende kap op het nest van het paar Mini. Of het plunderen door de kraaien gelukt is zal te zijner tijd moeten blijken met of geen jonge ekstertjes.

Wij genieten van het vogelspektakel rondom ons huis.

Harm Bloemhof

VRIJWILLIGERSDAG ZATERDAG 5 SEPTEMBER 2015

Onze vereniging kan niet bestaan zonder de inzet van de vele vrijwilligers, zoals de coördinatoren en werkgroepen. Hier zijn we ons als bestuur erg van bewust vandaar dat we al deze vrijwilligers jaarlijks een dagje verwennen.
Dit jaar gaan we dat doen aan de Vecht.

We verzamelen 's ochtends om 9.00 uur (marktplein Staphorst) en rijden naar Arriën bij Ommen waar boswachter Jos Kloppenburg ons het Junner Koeland zal laten zien.
Na deze wandeling is er voor iedereen gelegenheid om een (zelf meegebrachte) lunch te nuttigen.

Daarna stappen we weer in de auto en rijden naar de Vechtdalhoeve. Daar zullen we ons opsplitsen in 2 groepen, de ene helft wordt door Simone met de tractor naar de Vecht gebracht. Tijdens deze koesafari zal ze van alles vertellen over de brandrode runderen die daar het hele jaar door lopen.
De andere helft vertrekt met de auto naar rederij Peters in Ommen en gaat varen over de Vecht, waar de afgelopen jaren het masterplan "ruimte voor de vecht" is uitgevoerd.

Eindpunt is voor deze groep hetzelfde als het eindpunt van de koesafari, daar gaan we gezamenlijk genieten van koffie/thee met koek, midden tussen de Vechtdal runderen.
Daarna worden de groepen gewisseld en komen we allemaal weer terug bij de Vechtdalhoeve waar we deze leerzame dag zullen afsluiten met een heerlijk

diner waarbij we volop van de runderen kunnen proeven. Uiteraard kan er ook vegetarisch worden gegeten.

Is deze dag te lang of te intensief, dan is het ook mogelijk om vanaf de lunch aan te haken. Er hoeft dan niet veel of ver gewandeld te worden en zo kunnen we toch zoveel mogelijk vrijwilligers een leuke dag bezorgen.

Geef je zo snel mogelijk op via:
G.Kroonenburg@natuurbeschermingsvereniging.nl, **(uiterlijk 15 augustus)** en de volgende gegevens vermelden; naam, emailadres, tel.nr., aantal personen, wel of geen auto mee en dieet.

Voor partners die meegaan en die geen vrijwilliger of coördinator zijn wordt een eigen bijdrage van € 15,- gevraagd.

GEDREVEN DOOR GESLACHTSDRIFT

De Kwartel

Al sinds mensenheugenis wordt de kwartel belaagd. In de Bijbel staat beschreven dat de kwartels uit de lucht kwamen vallen en tot voedsel dienden van het Joodse volk in de Sinaï-woestijn. Ook nu nog vangen en eten de plaatselijke bedoeïenen aan de noordkust van Egypte jaarlijks vele tienduizenden kwartels. Ook in Nederland wordt de vogel al eeuwenlang gevangen, hier niet zozeer voor de consumptie maar om als kooivogel te houden.

Verscholen tussen gras en graan
De kwartel is de enige trekvogel onder de inheemse hoenderachtigen. Terwijl patrijs, fazant en korhoen allemaal denken 'blijf zitten waar je zit' en winterse sneeuw en kou trotseren, zoekt de kwartel de zon op in Afrika ten zuiden van de Sahara. Het zijn ook echte nachttrekkers. De eerste arriveren eind april, de meeste komen aan rond eind mei / begin juni, maar zelfs rond half juli arriveren er nog uit het zuiden. Zulke (ver)late kwartels zijn altijd haantjes. (Waarom, dat zien we

verderop.) Waar ze broeden, hoor je in juni en juli de zeer kenbare en luide roep'kwikmedit - kwikmedat', dat meestal in de avond of tegen zonsopgang ten gehore wordt gebracht, maar ook wel de hele zomernacht door en een enkele keer op klaarlichte dag. In september gaan ze alweer weg, het zijn dus echte zomervogels. De trek verloopt in de vorm van een lus. In het najaar gaan ze via Spanje naar Afrika en in het voorjaar via Italië weer naar het noorden. Per jaar fluctueren de aantallen nogal. Soms heeft hun komst zelfs het karakter van een invasie, wat te maken lijkt te hebben met extreme droogtes in het zuiden van Europa. Dan zoeken ze hun geluk hoger op.

Omdat dit dier nogal populair was en is, zijn we over de kwartel beter dan andere vogels op de hoogte van de jaarlijkse schommelingen. De hoogste aantallen kwamen voor in 1870, 1947, 1964, 1989 en 1997. De kwartel houdt van een continentaal klimaat met warme droge zomers. Alleen dan worden er met succes jongen grootgebracht. Nederland ligt aan de uiterste noordgrens van zijn verspreidingsgebied. Daarom zijn niet alle jaren even vruchtbaar. Het biotoop bestaat kort gezegd uit open terrein met niet al te lage plantengroei. Dat is bijna altijd agrarisch gebied, van kleinschalige cultuurlandschappen en extensief beheerde gras- en hooilanden tot traditionele graanakkers. De vogel blijft daarbij ver verwijderd van bewoning en grote wegen. H ij mijdt de drukte en zoekt kennelijk de stilte op. Die hij wel zo goed is met zijn eigen geluid te doorbreken. Dat kan heel goed op Keent, dat ver van de bewoonde wereld ligt en uitgestrekte graslanden kent; waarvan er steeds meer in extensiefbeheer komen.

Geen brave Brabo's

In de twintigste eeuw was Brabant hét bolwerk van de kwartelvangst in Nederland. Zo waren er meerdere kwartelaars actief rond Eindhoven, Helmond, Oosterhout, Oss en Uden. Na 1925 werd het illegaal en aangemerkt als stroperij. Het was een sport voor de gewone man. Een goed slaande haan aan de gevel klonk velen als muziek in de oren. Er werd ook goed geld meeverdiend. Een bekende vangstmethode was met behulp van een steeknet, dat tussen de vegetatie werd geplaatst, in combinatie met een 'lokbeentje'. Dit is een fluitje, gemaakt van een stukje bot. Je gebruikte een groot beentje ('wekker') voor overdag en een kleiner beentje, met zachter geluid, voor 's nachts en in de schemering.

Omdat haantjes overdag veel minder roepen, moest je fluitje dan verder reiken, dat klinkt logisch. De wekker werd gemaakt uit de ellepijp van een ree en het kleinere beentje uit het opperarmbeen van een reiger. Met de fluitjes werd het geluid van een vrouwtje nagebootst, 'ruu-tuu, ruu-tuu', waarmee ze een mannetje riep of juist diens roep beantwoordde. Je kon natuurlijk ook een hennetje of 'lokzij' thuis opkweken, uit een in een broedmachine gelegd ei. Ze was makkelijk tam te maken. Nam je haar in een lokkooitje mee het veld in, dan begon ze na verloop van tijd om een haantje te roepen.

Een scheve sexratio

Het vangen van kwartels is alleen nog toegestaan voor wetenschappelijk onderzoek, om ze te ringen en daarna weer te laten gaan. Zo worden gegevens verzameld over ondermeer de trek. Dit is nuttig werk, want er is nog maar weinig bekend over deze mysterieuze vogel. De gretigheid waarmee de haantjes op het geluid van een hennetje afkomen, moet niet zozeer gezocht worden in een overmatige geslachtsdrift, maar in het tekort aan vrouwtjes. Van de 366 in de periode 1996 t/m 2006 gevangen kwartels bleek 70% haan en 30% hen te zijn. Deze scheve verhouding komt voort uit het feit dat Nederland aan de uiterste noordgrens van het verspreidingsgebied ligt. Hanen kennen geen broedzorg en verlaten de hennen zodra deze gaan broeden. (Bij de patrijs zijn de mannetjes veel geëmancipeerder.) Op zoek naar andere hennen - hun geslachtsdrift is sterk ontwikkeld - trekken ze verder en hoe noordelijker ze komen, hoe minder kans ze hebben er een aan te treffen. (De vrouwtjes bleven immers achter om het broed te verzorgen.)

Blijf zitten waar je zit en verroer je niet

Het gezegde 'zo doof als een kwartel' is al sinds de zestiende eeuw in gebruik. Het is van toepassing op mensen die inderdaad slecht kunnen horen of zelfs stokdoofzijn.

Ze zouden lijken op kwartels, die bij gevaar inderdaad niet opvliegen maar zich tegen de grond drukken. Ook hun luide roep zou in de richting van

doofheid wijzen, zoals slechthorende mensen luider spreken dan anderen. Dit is natuurlijk allemaal klinkklare nonsens, want kwartels worden al sinds eeuwen gelokt met geluid. Je moet het in een heel andere richting zoeken. Vroeger betekende 'doof' in het Nederlands ook 'dwaas' en de dieren gedragen zich in hun 'verliefdheid' ook wel eens als zodanig. Ze lopen er gemakkelijk door in de val.

Eigen schuld, dikke bult

Het consumeren van op de trek gevangen vogels is niet zonder risico. Vergiftiging van mensen door de consumptie van migrerende kwartels heet coturnisme, naar de wetenschappelijke naam van de vogel Coturnix coturníx. Het komt nog altijd voor in Zuid Europa en Afrika - waar ze massaal worden gegeten - vroeger trad de ziekte ook bij ons op. Vergiftiging treedt op omdat kwartels op de trek giftige zaden eten van bijvoorbeeld gevlekte scheerling, nieskruid en monnikskap. Terwijl de kwartels zelf geen ziekteverschijnselen vertonen, kan het bij de mens ernstige nierbeschadiging opleveren, waarmee maar weer eens bewezen wordt dat gulzigheid een ondeugd is.

Dit verhaal is een samenvatting / bewerking van : 'Kwartelvangst. Over slagers, beentjes, lokzij en wargaren', van Jan Staal en Jan Biemans, uit: 'Beter één vogel in de hand', onder redactie van Sjeng Lumeij e.a., KNNV-uitgeverij, 2008.

Overgenomen uit Brabants Landschap 180, najaar 2013.

VREEMDE VOGELNAMEN

Alle vogels in Nederland hebben hun officiële Nederlandse en wetenschappelijke naam. Veel leuker is het te weten hoe vogels door het hele land genoemd worden.
Deze lijst van vogelnamen komt uit de verzameling van ons lid wijlen Freek Bult. Met toestemming van zijn vrouw Henny wordt deze nu in verschillende afleveringen in de Scharrelaar afgedrukt, waarvoor onze hartelijke dank.

De redactie

Nederlandse naam		**maar heet ook**
Bosuil		Boomuil Katuil Nachthavik Wouduil

Nederlandse naam		**maar heet ook**
Kerkuil	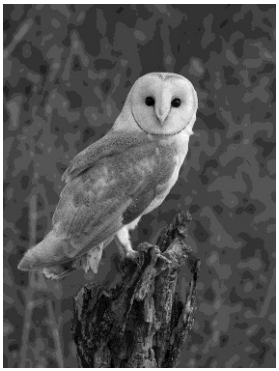	Goud ûle Katuil Kransuil Lijkuil Oraanje-uil Oranje- uil Torenuil Tsjerkhofs ûle Waer ûle
Ransuil		Grote katuil Horenuil Ooruil Schuifuil
Steenuil		Boomuil Doodsroeper Hoepke Koetuil Lijkenroeper Poepuil Weeklager
Velduil		Katof Katuil
Koekoek		Dominee van het bos
Draaihals		Mierenjager Slangevogel Wringhals